

Cinema Paradiso

*„Rossz filmet nem vesz komolyan senki: abban bármit lehet csinálni, de egy jó filmet készíteni más, az felelőség.”
– vallja Rózsa Gábor filmrendező, producer, író, kritikus.
A Debreceni Egyetem egykori kereskedelem és marketing szakos hallgatója autodidakta módon tanulta ki a filmezést, a tavalyi évben pedig már debütált is első, pszichológiai témájú nagyjátékfilmjével. Ahogy főhősének a depresszió kezelésére, úgy Gábornak is határozott tervei vannak a magyar filmkészítés megújításával kapcsolatban.*

■ PÁJER SZABOLCS

Mi az első emléked, ha azt mondom, hogy mozi?

5 éves koromban a debreceni Plázában a Dínó című filmet néztük, amikor bombairiadó miatt ki kellett jönnünk a teremből. Majd miután kiderült, hogy a bombakereső kutyák nem találtak semmit, az egész filmet újrakezdték. A moziról talán ez a legelső, igazán emlékezetes élményem.

Mikorra és hova vezethető vissza a filmezés iránti lelkesedésed kezdete?

Még alsó tagozatosként megkérdezték, hogy mi szeretnék majd lenni. Akkor azt

választottam, hogy rendező, aki parancsol az embereknek (nevet). Egy picivel később, a gimnáziumban, Takács Benedek osztálytársam ötletéből egy diákfilmen dolgozhattam, melynek készítési folyamata olyan nagy hatással volt rám, hogy tovább szerettem volna fejlődni és alkotni. Így végül is ennek hatására kezdtem el az egészszel jobban foglalkozni.

Egy alapvetően filmes érdeklődésű fiatal miért választja a kereskedelem és marketing szakot Debrecenben?

Mindig is az volt a cél, hogy a készülő filmjeimet el is tudjam majd adni. A magyar filmeket nem igazán szerettem – sajnos

talán még ma sem –, és úgy voltam vele, miért tanuljak ott, ahonnan olyanok jönnek, akiknek a filmjei nekem nem tetszenek. Így elhatároztam, hogy magam tanulom meg a filmezést, illetve olyan emberekkel veszem körbe magam, akik már mindezt tudják, én pedig majd mint producer adom el a filmeket.

Hogyan emlékszel vissza a diákéveidre?

Próbáltam könnyedén venni az egyetemet. Az első félév meg is ingatott, mert komoly ugrásnak éreztem a gim után. Hirtelen mellbe is vágta az első zh egyesek. A neten van is egy videóblogger, melyben éppen forgatókönyvet írok egy híresebb hazai zenésznek és emiatt el is könyveltem bukásnak az aktuális vizsgámat, végül azonban nem jött be, négyest kaptam. Idővel sikerült megtalálnom az egyensúlyt, később már inkább ez jellemezte az egyetemi éveimet. A barátkozós egyetemi légkörből viszont a kelletnél is jobban kimaradtam, mivel naponta ingáztam be busszal Hajdúböszörményből. A bulikat mondjuk annyira nem is szerettem, viszont egyáltalán nem voltam magányos, a szabadidőm nagy részét inkább a gyerekkori bősörményi társasággal töltöttem. Mindannyian szeretjük a filmeket és mindannyiunknak véleményünk is van róluk.

Mégis mi az, amitől szerinted valaki jó filmkritikusnak nevezhető?

Először is leszögezem, hogy én nem tartom magam filmkritikusnak. Filmalkotó vagyok, aki videóra mondta a filmes elvek, tanítások alapján észlelt pozitívumokat-negatívumokat a megjelenő filmekről. Ez nekem egy tanulás volt, hiszen az elemzés a legjobb módja a magabiztos tudás megszerzésének. Úgy gondolom, hogy annál jobb film-kritikus valaki, minél jobban meg tudja találni és szólítani a hozzá hasonló ízlésű nézőket. Így már elsőre is egy hiteles és megbízható képet nyújthat a filmről, de utólag is segít a mélyebb feldolgozásban és a felmerülő kérdések megválaszolásában. Nem tartom hátránynak, ha valakinek furcsa az ízlése kritikusként, ha mindig következetesen meg tudja magyarázni, hogy mit miért gondol, és mit, miért tart olyanoknak, amilyeneknek.

Martin Scorsese nagy vitát váltott ki néhány éve, amikor azt mondta, hogy a manapság nagy bevételt produkáló franchise-ok darabjai – úgy, mint a szuperhősfilmek – nem minősülnek filmnek. Ugyanakkor azt láthatjuk, hogy ezek képviselői nemcsak pénzügyileg, de sokszor kritikailag is sikeresek. Te hogy látod ezt a kérdést? A mai popcornmozik valóban alacsonyabb színvonalat képviselnek, mint egy-egy scorsese-i értelemben vett alkotás?

Szerintem az első Marvel-filmek nagyon jók voltak. Frissek és a maga nemükben rendkívül élvezhetők. Mostanában látok egyfajta egyhangúságot. Sokszor azt érzem, hogy már annyira iszonyatosan nagy, erős és szuper minden, hogy hiteltelen és lelkileg, érzelmileg üres. Úgyhogy igen, a Marvel-filmek az idő múlásával egyfajta ürességet és ellaposodást hoznak a mozikba, de ez nyilvánvalóan érződni fog a nézőszámokon is, és amikor kevesebben kezdenek járni rájuk, akkor szerintem úgyszólván változtatni fognak rajtuk. Én hiszek a popcornmoziban, hiszek abban, hogy ha sok ember szeret valamit, akkor annak van helye a moziban, még akkor is, ha egy-egy illetőnek az nem tetszik. (És ez az egyén lehet akár Martin Scorsese is.) Az már egy más kérdés, hogy a filmesnek felelőssége, hogy a közkezdvelt témát és filmet milyen mély tartalommal, üzenettel tölti meg.

Első nagyjátékfilmed, a Mentés másképp vígjátékhoz képest egy igencsak komoly témát jár körbe: a depressziót, mely ellenében a sztereotípiákkal egy párkapcsolatban is megjelenhet, a megoldás pedig nem feltétlenül a szakítás. Miért éppen ez a téma került első filmed célkeresztjébe?

Már a forgatókönyvírás tanulásakor úgy terveztem, hogy szükség lenne egy kellően érdekes témára, ami jó gyakorlási lehetőség lenne. Keresgéltem, és ez volt az első olyan, amit úgy éreztem, hogy de jó lenne megnézni a moziban. Végül eldöntöttem, hogy én szeretném megírni. Egyébként a nagy része öcsém ötlete volt, némi családi ihletettségből fakadva.

A film után akarva-akaratlan hasonlóságot éreztem a főhősöd, Márk és közted. Az önjelölt pszichológus, aki csupán érdeklődésből sajtótította el a szakma fortélyait, ám végül alternatív megoldásával mégis hatékonyabb, mint egy többdiplomás szakmabeli. Csak én magyarázom bele, vagy Márk figurájába egy kicsit saját magadat is beleírtátok?

Azóta már többen mondták ezt a hasonlatot. Nem volt tudatos, nem akartam magamat beletenni. Csak mivel ezek a kérdések, fájdalmak engem is boncoltak, ezért feltételezem ezekre akartam egy pozitív példát állítani. Érdekes módon mikor elkezdtem így nézni a filmünket, rácsodálkoztam, hogy "jé milyen érdekes ez a forgatókönyvírás", hiszen az összes karakter az én aggodalmaimmal, érzéseimmel, a világlátásom egy változatával van felruházva. De ha végig gondoljuk, rájövünk, hogy másképp nem is lehet: Krisztián az én lobbanékony énem, amit valójában nem mindig szeretek magamban, Dóra a szorongásaim karaktere, Csabika a humorom és idétlenségem arca. A főhős, Márk az én harcomat is vívja, amely, azt gondolom mindannyiunk harca: a körülmények és az elvárások ellenére is, azt az utat szeretné járni, amit szeret. Úgyhogy ha egy film eléri a célját, akkor az alkotó és a néző is magára ismer a főhősben.

A közeljövőben tervezed elindítani a Független MoziFilm Ügynökséget. Mi ez pontosan és milyen céllal jön majd létre?

Ez egy kísérlet. Bár még nem jött létre ez az ügynökség, de a cél az, hogy piaci alapú filmézést koordináljunk egyfajta másik – független – Nemzeti Filmintézetként. Vigh Tamás barátommal beszéltük, hogy erre szükség lesz, viszont talán kell még egy-két film, hogy egy kicsit nagyobb tekintély alakulhasson ki a cégünk, illetve a személyem körül. Erre látunk működő üzleti modellt, viszont az alkotók közül talán még nem tudunk annyi embert megszólítani, hogy el tudjunk indítani három-négy filmet első körben.

Hogyan tekintesz a magyar filmgyártás jövőjére? A nagymértékű állami beavatkozás és monopóliumok hatására végbemehet-e

hasonló változás, mint a televízió és a YouTube esetében: vagyis, hogy az alternatív megoldások lehetőséget biztosítsanak mindazon lelkes és önálló filmeseknek, akik különben esetleg a pályaelhagyás vagy eleve más szakma felé fordulnának?

Azt hogy mi lesz, nem tudjuk, mert óriási az egyet nem értés a filmes piacon. Viszont én azért fogok küzdeni, hogy a független filmek – pontosan ugyanúgy, mint más vállalkozók – szabadpiaci elvek alapján filmezhessenek. Véleményem szerint az államnak ideális esetben ritkábban, különlegesen fontos filmek esetében kellene csak beavatkoznia. A támogatásait pedig inkább a nézőkre kellene költenie, például csökkenthetné a magyar filmek belépőinek az árát. A művészfilm más, arra külön alapot kellene

„...nem tartom magam filmkritikusnak. Filmalkotó vagyok, aki videóra mondta a filmes elvek, tanítások alapján észlelt pozitívumokat-negatívumokat a megjelenő filmekről...”

létrehozni az arra méltó és értő szakmabelikkel, ők pedig egy meghatározott keretből gazdálkodva szétoszthatnának támogatásokat a díjváros filmekre. A kísérletezés fontos, így biztos, hogy erre is kell áldozni valamennyit, de nem arra kellene alapozni.

Van-e már következő filmterved? Ha igen, mit árulhatsz el róla?

Vannak terveim természetesen. Az, hogy mi lesz a következő, kiszámíthatatlan. Többfelé próbálkozom. Szeretnék történelmi filmet csinálni, melyet ha megnéz valaki, úgy áll fel a székből, hogy "de iszonyatosan büszke vagyok rá, hogy magyar vagyok." Ez egyfajta küldetésstudat. Álmos vezér, Árpád vezér, Bocskai... róluk nagyon szeretnék filmet készíteni. Szeretnék keresztény filozófiájú filmet is készíteni egy nagyon közönségfilmes misztikus-thriller megoldásban, de vígjátékot is, valamint saját mitológiánkra alapuló young-adult, félig szuperhősszerű filmet is, mint például a Harry Potter. Tervek vannak és lehetőségek is rajzolódnak. Ha most tipelnem kéne, azt mondom, két éven belül egy nagy vígjátékkal fogok megjelenni, erre van a legnagyobb esély és lehetőség. Ez akár a közeljövőben is eldőlhet.